

2. Коломієць, Г. С. Інформаційна продукція: ринок, маркетинг, підготовка кадрів [Текст] / Г.С. Коломієць, А.Л. Маньковський – К. : Либідь, 2001. – 176 с.

Отримано 15.03.2009. ХДУХТ, Харків.
© С.М. Шинкар, Л.І. Безгінова, 2009.

УДК 338.246.87:640.45

М.А. Дядюк, канд. екон. наук

А.С. Пивоварова, студ.

ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ГРАЛЬНОГО БІЗНЕСУ

Розглянуто методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності суб'єктів господарювання. Здійснено практичну реалізацію експертного методу для оцінки конкурентоспроможності підприємств грального бізнесу.

Рассмотрены методические подходы к оценке конкурентоспособности субъектов хозяйствования. Проведена экспертная оценка конкурентоспособности предприятий игрального бизнеса.

Take up the technical approaches to evaluation competitiveness enterprises. Put into practice peer review competitiveness playing business enterprise.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Для успішного існування і стійкого розвитку підприємства повинні мати достатній рівень конкурентоспроможності. Якщо підприємству притаманні риси підприємницької структури, то в нього є всі шанси бути конкурентоспроможним і займати стійке положення на ринку. Лише постійне вдосконалення діяльності, пошук нового, використання новітніх технологій і методів управління допоможуть підприємствам досягти й утримати стійке положення на конкурентному ринку. Наразі відсутня загальноприйнята методика оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства. Важливим дискусійним питанням у наш час є методичні підходи до визначення методик та показників оцінки.

Ми вважаємо, що актуальним сучасним напрямом оцінки конкурентоспроможності підприємства та його продукції (послуг) є комплексний, системний підхід, який є популярним серед сучасних дослідників. Однак, умови та можливості його застосування в практичній діяльності не завжди прийнятні, оскільки потребують попереднього методичного обґрунтування та розробки, тому не втрачають своєї актуальності відомі методи досліджень. Оскільки жоден з методів не позбавлений недоліків, то у практичній діяльності використання кількох

різних методів та аналіз отриманих результатів дає можливість здійснити адекватну оцінку поточного стану конкурентоспроможності та здійснити прогноз на майбутнє.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розгляду проблем забезпечення конкурентоспроможності присвячено велику кількість досліджень і літературних публікацій, які набули широкого розвитку в працях таких вчених, як: Г. Азоев, О. П. Градов, В. Марченко, Т. Мос-тенська, Л. Смоляр, Р. Фатхутдінов, А. Юданов та ін. У цій справі є багато невирішених питань, зокрема, недосконалість нормативної та за-конодавчої бази, відсутність узгодження у методичних рекомендаціях з аналізу. Необхідність оцінки конкурентоспроможності підприємства обумовлена тим, що за її результатами підприємство може самостійно оцінити свою реальну й потенційну здатність проектувати, виготовляти, реалізовувати, економічно й матеріально забезпечувати, обслуговувати виготовлену продукцію (послуги). За допомогою оцінки конкурентоспроможності коригуються стратегічні завдання та формуються перспективні плани розвитку.

Мета та завдання статті. Здійснити порівняльну характеристику існуючих методів оцінки конкурентоспроможності підприємства. Виконати дослідження конкурентоспроможності конкретного підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні відома значна кількість підходів до оцінки конкурентоспроможності підприємств. Вони представлені функціональним та якісним методами; теорією конкурентних переваг; методом, що передбачає встановлення характеру переваги підприємства у порівнянні з конкурентами та дає можливість визначити позицію підприємства на ринку; матричним, бенч-маркетинговим, факторним, структурним методами; теорією рівноваги підприємств та галузі. Дані підходи кардинально відрізняються за своєю сутністю та базою формування показників конкурентоспроможності, їх використання може бути зручним та доцільним у різних ситуаціях залежно від специфіки галузі та досліджуваного об'єкта.

Одним з відомих методів аналізу конкурентоспроможності підприємства є експертний метод. Перевагою даного методу є те, що він дає можливість здійснити оцінку усієї ситуації у якій веде свій бізнес об'єкт дослідження, а також пояснити та дати характеристику тих чинників діяльності підприємства, що не піддаються кількісному обліку.

З цих міркувань даний метод досліджень був нами обраний для оцінки конкурентоспроможності підприємства ТОВ „Зигзаг удачі”, основним видом діяльності якого є організація азартних ігор.

Під час проведення експертної оцінки переслідувалася мета забезпечення точності та надійності аналізу, тому кількість показників, що піддаються експертизі, не перевищує десяти. Це відповідає досить високій точності результатів з відносною помилкою 0,029...0,02. Для визначення необхідної кількості експертів використаний підхід, заснований на визначенні ступеня довіри і відносної помилки. Для отримання достовірних результатів експертної оцінки необхідно провести опитування не менше 15 експертів. У якості експертів були запрошені керівники та менеджери аналогічних розважальних закладів.

Логіка та послідовність дій у разі застосування експертного методу представлена наступними етапами. На першому етапі роботи були визначені критерії, що визначають рівень конкурентоспроможності підприємств торгівлі, що досліджували, та які потребують оцінки.

Визначення критеріїв проводилося експертами та дослідниками на основі вивчення організації господарсько-фінансової діяльності та наявної науково-методичної літератури. Ця робота носить інтелектуальний характер і не піддається формалізації. Одночасно не можна вважати проведену роботу остаточною, оскільки зміни у процесі діяльності підприємства або в його зовнішньому оточенні обумовлюють необхідність коригування встановленого переліку критеріїв.

На другому етапі роботи встановлено відповідність між критеріями та рівнем конкурентоспроможності, який ними обумовлений, за допомогою розробки оцінної карти. Оцінна карта містить опис кожного критерію при відповідному рівні конкурентоспроможності. Результатом виконання цієї роботи є розробка експертної таблиці для оцінки рівня конкурентоспроможності. Запропонована оцінна карта є способом формалізації відповідності між характером дії критеріїв та рівнем конкурентоспроможності, який має місце при такому значенні критеріїв.

Робота експертів полягає у встановленні кількісної (бальної) відповідності між критеріями та рівнем конкурентоспроможності, які вони обумовлюють.

Загальний рівень конкурентоспроможності визначається як сума балів, якими оцінені всі критерії, що обумовлюють даний вид конкурентоспроможності.

Кількість балів, яка присвоюється кожному критерію, визначається виходячи з уявлення про його ступінь у конкретному підприємстві.

На третьому етапі роботи проведено збір інформації про характер дії визначених критеріїв на даному підприємстві. Для цього вико-

Таблиця 1 – Оцінна карта для оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства

Чинники, що досліджуються	Рівень конкурентоспроможності						
	Низький		Середній		Високий		
	Характеристика	Бали	Характеристика	Бали	Характеристика	Бали	
1. Культура обслуговування	Низька кваліфікація робітників. Незначний стаж роботи. Значна кількість скарг відвідувачів. Нестигме та неуважне ставлення до відвідувачів	3	Середня кваліфікація робітників. Середній стаж роботи. Незначна кількість скарг відвідувачів. Ставлення до відвідувачів бажає бути кращим	4	5	Висока кваліфікація робітників. Значний стаж роботи. Відсутність скарг відвідувачів. Етичне та уважне ставлення до відвідувачів	6 7
2. Управлінська діяльність	Низький рівень кваліфікації керівників, невідповідність рівня освіти посадам фахівців. Значний рівень плінності кадрів	0-5	Середній рівень кваліфікації керівників, є випадки невідповідності рівня освіти посадам. Середній рівень плінності кадрів	5-10	5-10	Високий рівень кваліфікації керівників, відповідність рівня освіти посадам фахівців. Незначний рівень плінності кадрів	10-15
3. Конкурентоспроможність послуг, що надаються	Низький рівень послуг, неконкурентоспроможні високі ціни, незначний вибір розваг та ігор	5-10	Середній рівень послуг, мінливі ціни, є вибір ігрових засобів та ігор	10-15	10-15	Високий рівень послуг, конкурентоспроможні ціни, значний вибір розваг та ігор	15-20

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6	7
4. Умови обслуговування	Невигідне місце розташування, незручний режим роботи, застарілий дизайн, додаткові послуги майже не надаються	5-10	Не дуже вигідне місце розташування, не дуже зручний режим роботи, не сучасний дизайн, обмежений спектр надання додаткових послуг	10-15	Вигідне місце розташування, зручний режим роботи, сучасний дизайн, широкий спектр надання додаткових послуг	15-20
5. Зовнішня ефективність	Низькі темпи росту виручки від реалізації, або її зниження	10-20	Середні або низькі темпи росту виручки від реалізації	20-30	Високі темпи росту виручки від реалізації	30-40
6. Внутрішня ефективність	Неефективне використання ресурсів, неефективна фінансова діяльність, низька прибутковість або збитковість	10-20	Досить ефективне використання ресурсів, досить ефективна фінансова діяльність, низька прибутковість	20-30	Високоефективне використання ресурсів, ефективна фінансова діяльність, висока прибутковість	30-40
Усього	35 – 80	81 – 125	126 – 170			

ристовують метод опитування, ознайомлення з оперативною, бухгалтерською та статистичною звітністю, спостереження тощо.

На четвертому етапі роботи проведено бальну оцінку дії на даному підприємстві кожного критерію, використовуючи для цього оцінну карту, що була попередньо розроблена. Сума встановлених балів з кожного критерію дозволяє зробити узагальнюючий висновок відносно рівня конкурентоспроможності в цілому.

Оцінна карта для оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства наведена у таблиці 1. Узагальнені результати думок експертів щодо рівня конкурентоспроможності ТОВ „Зигзаг удачі” наведені у таблиці 2.

Таблиця 2 – Результати експертної оцінки рівня конкурентоспроможності ТОВ „Зигзаг удачі”, 2007 р.

Критерій	Експерт														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	30	31	30	28	29	29	26	29	27	27	25	29	25	28	27
2	10	12	14	11	12	11	13	14	12	14	14	13	12	11	10
3	14	14	12	13	11	15	10	12	13	15	14	14	13	12	13
4	17	16	14	18	14	12	14	13	15	18	17	16	14	13	15
5	25	28	35	35	34	36	30	30	30	25	35	30	30	31	35
6	35	32	30	38	39	35	35	30	25	32	36	31	35	34	30
Сумарний ранг важливості	131	133	135	143	139	138	128	128	122	131	141	133	129	129	130

Висновки. Дослідивши сучасні проблеми оцінки конкурентоспроможності ми можемо зробити наступні висновки: поняття конкурентоспроможності має універсальне значення і все більш застосовується не тільки стосовно продукції (послуг) у цілому, а й стосовно суб'єктів господарювання та є рушійною силою їхнього розвитку. Конкурентоспроможність підприємства визначається різноманітними методами, кожен з яких має свої переваги та недоліки. Перевагою експертного методу оцінки є можливість здійснити оцінку усієї ситуації у якій веде свій бізнес об'єкт дослідження, а також пояснити та дати характеристику тих чинників діяльності підприємства, що не

піддаються кількісному обліку та простота застосування. Практична реалізація експертного методу для оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства грального бізнесу надала можливість визначити поточну конкурентоспроможність підприємства як досить високу, проте, у майбутньому підприємство повинне зосередити увагу на використанні чинників підвищення конкурентоспроможності та створення конкурентних переваг.

Список літератури

1. Фатхудинов, Р. А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление [Текст] / Р. А. Фатхудинов. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 312 с.
2. Должанський, І. З. Конкурентоспроможність підприємства [Текст] / І. З. Должанський, Т. О. Загорна. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
3. Бешелев, С. Д. Математико-статистические методы экспертных оценок [Текст] / С. Д. Бешелев, Ф. Г. Гурвич – М. : Статистика, 1980. – 264 с.

Отримано 15.03.2009. ХДУХТ, Харків.

© М.А. Дядюк, А.С. Пивоварова, 2009.

УДК 338.246.87:640.45

М.А. Дядюк, канд. екон. наук

О.А. Круглова, канд. екон. наук

В.Ю. Полових, студ.

УПРАВЛІННЯ КРИЗАМИ З УРАХУВАННЯМ ЦИКЛІЧНОСТІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Дослідження розвитку кризи з урахуванням стадії життєвого циклу підприємства дозволяє підвищити ефективність антикризового управління шляхом реалізації найбільш актуальних антикризових заходів на конкретному етапі розвитку підприємства.

Исследование развития кризиса с учетом стадии жизненного цикла предприятия дает возможность повысить эффективность антикризисного управления путем реализации наиболее актуальных антикризисных мероприятий на конкретном этапе развития предприятия.

Research evolution crisis taking into account course of life enterprise give possibility heighten effectiveness antirecessionary management properly realization the most relevant antirecessionary measure on specific stage of development enterprise.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Розвиток підприємства відбувається за певними внутрішніми закономірностями,